

DECIZIE

06 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței:

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Nisvaldas” și Vasile Macovei împotriva încheierii din 06 august 2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Matcon-Motricala” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Nisvaldas” și Vasile Macovei cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 17 iunie 2014, SA „Matcon-Motricala” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei solicitând încasarea datoriei în mărime de 76913, 74 lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că la data de 10 ianuarie 2012, SA „Matcon-Motricala” și SRL „Nisvaldas” au încheiat contractul de vânzare-cumpărare comercială cu livrare succesivă nr. 456, prin care SA „Matcon-Motricala” s-a obligat să-i livreze succesiv bunuri SRL „Nisvaldas”, iar societatea pîrîtă s-a obligat să achite prețul bunurilor conform facturii fiscale, conform prevederilor pct. 2.2.1. al contractului.

Menționează că, în perioada 27 octombrie 2011 – 21 iunie 2012, i-a livrat bunuri pîrîtului, pentru care acesta nu a achitat costul estimat la 76913,74 lei, conform Actului de verificare reciprocă a decontărilor și a facturilor fiscale semnate de pîrît.

Indică că, pîrîtul nu și-a onorat obligația de a achita prețul bunurilor până în prezent, iar neonorarea obligațiilor în termen de către pîrît, duc la cauzarea prejudiciului sub forma venitului ratat.

Precizează că, în baza prevederilor pct. 3.2. al contractului, părțile au convenit că după expirarea a 30 zile calendaristice de la primirea bunurilor, cumpărătorul va fi pus în întârziere, dacă nu achită integral prețul stabilit.

Concomitent, susține că, la semnarea contractului de vânzare-cumpărare, în scopul asigurării executării obligațiilor contractuale ale pîrîtului, a fost încheiat contractul de fidejusiune cu nr. 496/F din 10 ianuarie 2012 între SA „Matcon-Motricala” și Vasile Macovei. Conform pct.1.2 al contractului de fidejusiune, fidejuserul-Vasile Macovei s-a obligat solidar și nelimitat cu debitorul SRL „Nisvaldas” în fața creditorului să achite datoria contractuală.

Prin hotărîrea din 04 martie 2015 a judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău s-a admis acțiunea și s-a încasat în mod solidar de la SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei în

beneficiul SA „Matcon-Motricala” datorita în mărime de 76913, 74 lei și cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 2400 lei.

La data de 14 aprilie 2015, SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei au depus cerere de apel (nemotivat) împotriva hotărîrii din 04 martie 2015 a judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, prin care a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului și casarea hotărîrii contestate.

Prin încheierea din 09 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei împotriva hotărîrii din 04 martie 2015 a judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău și s-a oferit termen pînă la data de 05 august 2015 pentru prezentarea apelului cu indicarea motivelor de fapt și de drept și plata taxei de stat în mărime de 1800 lei. Totodată, s-a stabilit pentru data de 06 august 2015 ora 10:00 soluționarea chestiunii privind primirea cererii de apel.

Prin încheierea din 06 august 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei cererea de apel depusă împotriva hotărîrii din 04 martie 2015 a judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din motiv că nu au îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel conform încheierii din 09 iulie 2015.

La data de 23 septembrie 2015, SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei au declarat recurs împotriva încheierii din 06 august 2015 a Curții de Apel Chișinău solicitînd casarea încheierii contestate cu remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel la faza primirii cererii de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că încheierea din 09 iulie 2015 a instanței de apel prin care nu s-a dat curs cererii de apel depuse și prin care s-a stabilit termenul pînă la 05 august 2015 pentru lichidarea neajunsurilor la depunerea cererii de apel, au recepționat-o la data de 04 august 2015.

Menționează că, la data de 05 august 2015 a depus o cerere de amînare a judecării cauzei în ordine de apel și de acordare a unui termen suplimentar, deoarece, în opinia sa, o zi nu este suficient pentru a găsi mijloace financiare pentru plata taxei de stat, pentru a face cunoștință cu materialele cauzei, pentru a angaja un avocat, etc.

Indică că, a semnat cererea din numele său - Vasile Macovei, deoarece nu avea asupra sa ștampila SRL „Nisvaldas”, a aplicat ștampila întreprinderii individuale ce-i aparține, însă, cererea era din numele atît a lui Vasile Macovei, cît și a SRL „Nisvaldas”, a cărei administrator este.

Consideră că încheierea instanței de apel din 06 august 2015 este neîntemeiată, adoptată cu grave încălcări de procedură, deoarece prezenta cauză s-a judecat fără citarea corespunzătoare și în lipsa lor.

Opinează că, refuzul instanței de apel de a acorda un termen rezonabil și suficient pentru a încheia contract de asistență juridică cu un avocat, pentru a pregăti și depune cererea de apel motivat, pentru a identifica mijloace financiare necesare la achitarea taxei de stat, în condițiile în care societatea nu funcționează, iar Vasile Macovei este pensionar și nu are alte surse de venit, le afectează dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 CEDO.

Invocă că, termenul de o zi de care au dispus pentru a înlătura neajunsurile indicate, este insuficient și urma a fi prelungit de instanța de apel, în condițiile în care la adoptarea încheierii din 09 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a acordat termenul, nu au fost citați, iar însăși încheierea nu a fost plasată pe site-ul instanței de apel, iar la data de 04 august 2015 au aflat despre existența ei.

În opinia lor, eroarea judiciară admisă le afectează drepturile lor la un proces echitabil, în condițiile când instanța de apel era obligată să ia în considerare și prevederile art.379 alin.(1) Cod de procedură civilă, deoarece absența lor în ședința de judecată era motivată prin lipsa unei asistențe juridice calificate, cât și prin insuficiența timpului de a fi prezenți la examinarea pricinii în ordine de apel.

Afirmă că, contrar prevederilor art. 102 alin.(3), (4) Cod de procedură civilă, înștiințarea le-a fost înmînată cu doar o zi înainte de termenul stabilit și nu a dispus de posibilitatea de a se pregăti pentru proces, despre ce au informat legal instanța de judecată, care în opinia lor, era obligată să amîne judecarea pricinii și să le acorde un termen suplimentar.

Suplimentar, declară că nici încheierea contestată nu este plasată pe site-ul instanței de apel și au luat cunoștință de aceasta la recepționarea acesteia prin intermediul oficiului poștal.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Curtea de Apel Chișinău a adoptat încheierea la data de 06 august 2015, iar recursul a fost declarat de SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei la data de 23 septembrie 2015.

Materialele pricinii atestă că SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei nu au fost prezenți la pronunțarea încheierii contestate. Încheierea contestată a fost expediată în adresa părților la data de 19 august 2015, însă date despre recepționarea acesteia lipsesc.

Astfel, Colegiul consideră că recursul declarat de SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei la data de 23 septembrie 2015, este în termen.

Examinînd temeiurile recursului, în raport cu materialele pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei întemeiat și pasibil de fi admis din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 364, alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărîre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordînd apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale. Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată cu recurs.

În conformitate cu art. 426 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Materialele cauzei atestă că prin încheierea din 09 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei împotriva hotărîrii din 04 martie 2015 a judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău și s-a oferit termen pînă la data de 05 august 2015 pentru prezentarea apelului cu indicarea motivelor de fapt și de drept și plata taxei de stat în mărime de 1800 lei. Totodată, s-a stabilit pentru data de 06 august 2015 ora 10:00 soluționarea chestiunii privind primirea cererii de apel (f.d.55-56).

Tot aici, este de remarcat că încheierea din 09 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău a fost remisă apelanților/recurenților la data de 20 iulie 2015, conform scrisorii de însoțire (f.d.57), însă recepționată la data de 04 august 2015, conform avizelor de recepție (f.d.59-60).

Prin încheierea din 06 august 2015 a Curții de Apel Chișinău, în conformitate cu art. 369 alin.(1) lit.a) Cod de procedură civilă, s-a restituit SRL „Nisvaldas” și lui Vasile Macovei cererea de apel depusă împotriva hotărîrii din 04 martie 2015 a judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, din motiv că nu au îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel conform încheierii din 09 iulie 2015 (f.d.64-68).

Ca temei de restituire a cererii de apel, instanța de apel a invocat că apelanții nu au îndeplinit indicațiile instanței de apel conform încheierii din 09 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău, precum că nu au prezentat apelul cu indicarea motivelor de fapt și de drept și nu au prezentat dovada plății taxei de stat.

La caz, instanța de recurs reține argumentul recurenților precum că nu au avut termen suficient pentru a încheia un contract de asistență juridică cu un avocat pentru pregătirea apelului motivat și totodată, de a prezenta dovada plății taxei de stat, deoarece încheierea despre înlăturarea neajunsurilor din 09 iulie 2015 a instanței de apel a fost recepționată de către SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei la data de 04 august 2015, conform avizelor de recepție (f.d.59-60).

Tot aici, este de menționat că termenul de înlăturare a neajunsurilor acordat SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei, conform încheierii din 09 iulie 2015, a fost stabilit pentru data de 05 august 2015, iar, însăși chestiunea soluționării punerii pe rol a cererii de apel depuse de SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei, a fost stabilită pentru data de 06 august 2015 ora 10:00 (f.d.56).

Prin urmare, Colegiul consideră incorectă constatarea instanței de apel precum că s-au întreprins măsurile posibile în vederea aducerii la cunoștință SRL „Nisvaldas” și lui Vasile Macovei a încheierii din 09 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău inclusiv și citarea apelanților, deoarece materialele pricinii relevă recepționarea încheierii la data de 04 august 2015, conform avizelor de recepție (f.d.59-60), în condițiile cînd termenul - limită a fost stabilit la data de 05 august 2015.

La caz, Colegiul reiterează prevederile art. 368 alin.(1) Cod de procedură civilă, care stipulează oportunitatea acordării apelantului unui termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Colegiul reține că legislația în vigoare nu stabilește un termen expres pentru înlăturarea neajunsurilor, dar se presupune a fi un termen rezonabil și suficient pentru apelant pentru a efectua anumite acțiuni procesuale prealabil desfășurării ședinței de examinare a cererii de apel.

În conformitate cu art. 110 Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța

(judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În conformitate cu art. 113 alin. (1) Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează o dată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța judecătorească (judecător).

În acest context este de menționat că neajunsurile actului procedural, în speță, cererea de apel, pot fi înlăturate pînă la termenul indicat de instanța de judecată sau cel târziu pînă la prima ședință de judecată cînd instanța și urmează să se expună asupra restituirii cererii de apel.

Sub acest aspect și ținînd cont de faptul că încheierea din 09 iulie 2015 privind înlăturarea neajunsurilor a actului procedural, a fost recepționată de SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei la data de 04 august 2015, conform avizelor de recepție (f.d.59-60), Colegiul consideră, întru evitarea încălcării dreptului recurenților la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că pricina urmează a fi remisă la rejudecare la faza primirii cererii de apel, cu acordarea unui termen suplimentar de înlăturare a neajunsurilor.

Or, expedierea încheierii de înlăturare a neajunsurilor apelanților cu întîrziere nu poate fi imputată acestora, în condițiile cînd era de obligația instanței de apel de a asigura expedierea apelanților SRL „Nisvaldas” și Vasile Macovei în termen a încheierii de înlăturare a neajunsurilor.

Astfel, apelanții/recurenții fiind obligați practic de a înlătura neajunsurile în acest termen limitat, au fost în imposibilitatea de a prezenta apelul motivat, dovada plății taxei de stat sau, după caz, de a prezenta confirmări ce atestă situația grea materială, rezultînd din prevederile art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă, în condițiile cînd invocă și situația materială dificilă, prin faptul că SRL „Nisvaldas” nu activează, iar Vasile Macovei este pensionar.

Colegiul ia în considerare și faptul că Vasile Macovei-directorul SRL „Nisvaldas” a solicitat amînarea ședinței de judecată, din motiv că a primit înștiințarea la data de 04 august 2015 și necesitatea apelării la asistență juridică calificată.

La caz, Colegiul remarcă că instanța de apel a apreciat ca irelevante și lipsite de suport juridic argumentele apelantului invocate în acest sens, motivînd că pentru înlăturarea neajunsurilor la depunerea cererii de apel ce țin de plata taxei de stat nu este necesară angajarea unui avocat.

Tot aici, este de menționat că la respingerea argumentelor apelantului, instanța de apel a omis faptul că apelanților Vasile Macovei și SRL „Nisvaldas” li s-a acordat același termen inclusiv și pentru prezentarea apelului motivat.

Astfel, Colegiul decelează că apelanții/recurenții Vasile Macovei și SRL „Nisvaldas” au fost lipsiți de dreptul de a beneficia de asistență juridică în condițiile legii, drept garantat și de art. 26 al Constituției RM și art. 6 CEDO, care asigură dreptul justițiabililor de a beneficia de asistență juridică inclusiv și în materie civilă.

Mai mult, această constatare a instanței de apel nu constituie decît o îngrădire a accesului la justiție a Vasile Macovei și SRL „Nisvaldas”, garantat de prevederile art. 20 al Constituției RM și art. 5 Cod de procedură civilă, conform cărora orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

Suplimentar, instanța de apel în argumentarea refuzului privind acceptarea cererii de amânare, a invocat și faptul aplicării ștampilei ÎI „V.Macovei” și nu a SRL „Nisvaldas”, care nu constituie decât un motiv formal.

În acest sens, Colegiul ia în considerare și faptul că ștampila este un element de identificare a persoanei juridice, dar însăși semnarea cererii de amânare de către Vasile Macovei-directorul persoanei juridice, care se identifică în calitate de apelant și ca persoană fizică, servește temei suplimentar pentru a admite cererea acestuia.

În atare circumstanțe, Colegiul consideră pripită concluzia instanței de apel, în condițiile când cererea de apel a fost depusă atât din numele SRL „Nisvaldas”, cât și de persoana fizică Vasile Macovei, care pe lângă calitatea procesuală de pârît, oficial este și administratorul (directorul) SRL „Nisvaldas”, ceea ce se confirmă prin actele contrasemnate de acesta și stampilate din numele SRL „Nisvaldas”.

Colegiul consideră eronată constatarea instanței de apel precum că apelanții nu ar fi invocat careva motive de imposibilitate în lichidarea neajunsurilor indicate și nu ar fi solicitat prelungirea termenului stabilit, deoarece însăși solicitarea de amânare a ședinței de judecată de judecată stabilită pentru data de 06 august 2015 pentru altă dată pentru a beneficia de asistență juridică, constituie temei de a presupune că se solicită prelungirea termenului acordat.

Mai mult, Colegiul reiterează că însăși recepționarea încheierii de lichidare a neajunsurilor la data de 04 august 2015, în condițiile când termenul - limită a fost stabilit pentru data de 05 august 2015, constituie un motiv de imposibilitate de a executa în termen indicațiile instanței de apel.

De asemenea, Colegiul apreciază ca fiind contrară circumstanțelor de fapt concluzia instanței de apel privind inacțiunea apelanților, în condițiile când din cererea de amânare se profilează acordarea unui termen suplimentar pentru a beneficia de asistență juridică întru examinarea pricinii în continuare, ce presupune și executarea indicațiilor instanței de apel conform încheierii din 09 iulie 2015, privind întocmirea cererii de apel cu motivele de fapt și de drept, cât și plata taxei de stat.

Cu referire la argumentul intimatului conform referinței la cererea de recurs precum că prin punerea cererii de apel pe rol, în condițiile când apelanții nu ar fi îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel, ar constitui încălcarea dreptului intimatului la un proces echitabil, garantat de art. 6 § 1 CEDO și art. art. 22 alin. (1), 26, 27, 56 alin.(2) Cod de procedură civilă, Colegiul îl consideră nejustificat.

La caz, Colegiul notează că apelanții nu au beneficiat de un termen rezonabil în condițiile legii întru înlăturarea neajunsurilor, iar instanța de apel urmează a asigura, atât părții reclamante, cât și părții pârîte, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului .

În consecință, Colegiul notează, că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hotărârea Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982). Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hotărârea Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

În această ordine de idei, faptele relatate generează casarea încheierii recurate, or, menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui o încălcare a lui Vasile Macovei și SRL „Nisvaldas” de a dispune de drepturile sale procedurale în condițiile normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și îngrădirea accesului la justiție.

Astfel, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CtEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că argumentele invocate de către recurenți sunt întemeiate și confirmate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa încheierea instanței de apel din 06 august 2015, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel, unde se vor verifica întrunirea condițiilor prevăzute de art.art. 364,365 Cod de procedură civilă, precum și instanța de apel urmînd să se expună asupra cererii înaintate de SRL ”Nisvalads”, Vasile Macovei în conformitate cu art. 362 Cod de procedură civilă (f.d.47).

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Nisvaldas” și Vasile Macovei.

Se casează încheierea din 06 august 2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Matcon-Motricala” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Nisvaldas” și Vasile Macovei cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală